

4. Гандзій, Р. Я. Тематичне оцінювання з фізики. 10 клас. Тематичні тестові роботи : посіб. / Р. Я. Гандзій – Тернопіль : Астон, 2002. – 72 с.

МЕТОДИКА РЕАЛІЗАЦІЇ СОЦІАЛЬНОЇ ТА ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ ОСВІТНЬОЇ ГАЛУЗІ НА РІВНІ БАЗОВОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ

Герман Ольга Михайлівна

магістрантка спеціальності 014 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини),
Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

oliakonstantunovuch@gmail.com

Барна Любов Степанівна

кандидатка педагогічних наук, доцентка кафедри загальної біології та методики навчання природничих дисциплін, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка

barna@chem-bio.com.ua

В умовах широкомасштабної війни на території України особливого значення для кожної людини набувають питання особистого здоров'я, уникнення факторів, які становлять ризик, а інколи загрозу для життя. У зв'язку з цим актуальним є питання формування ключових навичок, які школярі здобувають під час вивчення навчальних предметів соціальної та здоров'язбережувальної освітньої галузі.

У Державному стандарті базової середньої освіти зазначається, що метою соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі є розвиток особистості учня, який здатний до самоусвідомлення, гармонійної соціальної і міжособистісної взаємодії, спрямованої на збереження власного здоров'я та здоров'я інших осіб, дбає про безпеку, виявляє підприємливість та професійну зорієнтованість для забезпечення власного й суспільного добробуту [2].

Реалізація соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі відбувається через вивчення обов'язкового інтегрованого курсу «Здоров'я, безпека та добробут», яке у 5-6 класах здійснюється за модельними навчальними програмами.

Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь спрямована на формування ключових компетентностей за переліком ЄС: особиста, соціальна та навчальна компетентність (здатність справлятися з невизначеністю та складністю; учитися вчитися; підтримувати фізичне та емоційне благополуччя; співпереживати та конструктивно вирішувати конфлікти); підприємницька компетентність (уміння планувати; навички творчості; критичне мислення; вирішення проблем; ініціативність; наполегливість та вміння співпрацювати) [1].

Реалізація соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі відповідно до Державного стандарту базової середньої освіти вимагає змін освітнього

процесу, спрямованого на формування учнями ключових компетентностей, зокрема:

- Реалізації здоров'язберезувальних освітніх технологій у закладах загальної середньої освіти з метою збереження фізичного та психічного здоров'я здобувачів освіти (фізкультхвилинки, руханки, гімнастика для очей, кольоротерапія, релаксаційні паузи, фітотерапія, ароматерапія, енергізатори, арт-техніки, дихальна, пальчикова гімнастики, ігрова терапія, казкотерапія та ін.);

- Мінімізації негативного впливу на здоров'я школярів інформаційно-комунікативних технологій, тривале використання яких пов'язане із дистанційним навчанням;

- Використання інтерактивних методів і прийомів навчання (робота у групах; мозковий штурм; акваріум; рольові ігри; аналіз історій і ситуацій), які сприяють формуванню внутрішньої мотивації учнів до навчання, вмінь осмислювати інформацію, висловлювати власну думку, спонукають учнів до саморозвитку, активізують пізнавальну діяльність учнів, позитивно впливають на якість освітнього процесу.

- Використання сучасних форм навчання (тренінг – форма групової роботи, що забезпечує активну участь і творчу взаємодію учасників між собою і з учителем, а учитель відіграє роль фасилітатора);

- Використання інноваційних технологій навчання, зокрема технологій розвитку критичного мислення, оскільки розвиток критичного мислення в учнів є одним з наскрізних завдань реформи «Нова українська школа» (складання сенканів, «кубування», «асоціативний куц», читання з позначками, метод «Прес», «Дерево рішень», «Кошик ідей», «Кубик Блума», інтелект-карти);

- Формувального оцінювання результатів навчання учнів, яке окрім рівневого або бального може здійснюватися у формі самооцінювання, взаємооцінювання учнів, оцінювання вчителем із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостереження вчителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учнів тощо) [3].

Соціальна і здоров'язбережна освітня галузь є надзвичайно важливою для набуття людиною здатності планувати і реалізовувати у своєму житті сприятливі для здоров'я і безпеки способи життєдіяльності. Аналіз досвіду реалізації НУШ у початковій школі та адаптаційний цикл реалізації освітньої галузі у 5-6 класах дозволить вдосконалити підходи щодо використання дидактичних складових освітнього процесу на рівні базової середньої освіти.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Воронцова Т. В., Пономаренко В. С. та ін. Навчально-методичний посібник «Нова українська школа: формування соціальної і здоров'язберезувальної компетентностей

- у 5-6 класах закладів загальної середньої освіти на засадах компетентнісного підходу» : Київ : Видавництво «Алатон», 2022. 232 с.
2. Державний стандарт базової середньої освіти. URL: <http://surl.li/abjvt> (дата звернення: 03.05.2023).
  3. Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь: 5-6 класи (адаптаційний цикл) Нової української школи : методичний посібник для вчителів закладів загальної середньої освіти, / уклад. М.В. Кісільова; за ред. І.В. Удовиченко. Суми : НВВ КЗ СОШПО, 2022. 82 с.

СКЛАДАННЯ ВІРШІВ ЯК МНЕМОНІСТИЧНИЙ ПРИЙОМ ВИВЧЕННЯ БІОЛОГІЇ ЛЮДИНИ

Гладкій Тетяна Володимирівна

кандидат біологічних наук, доцент, доцент кафедри фізіології, здоров'я і безпеки людини та природничої освіти, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

hladky@onu.edu.ua

Школіна Катерина Сергіївна

здобувачка першого рівня ВО спеціальності 091 Біологія, Одеський національний університет імені І. І. Мечникова

skolarakata@gmail.com

Мнемоніка – це система особливих способів, що полегшують запам'ятовування й збільшують обсяг пам'яті [2]. Її походження має глибоке історичне коріння. Перші згадки про мнемотехніку – науку запам'ятовування, знаходять у стародавній Греції. Греки настільки обожнювали пам'ять, що у їхній міфології з'явилася богиня пам'яті Мнемозіна, яка була матір'ю дев'яти муз.

В умовах сьогодення студентам необхідно швидко запам'ятовувати та відтворювати великі обсяги різноманітної інформації. Зокрема, успішне вивчення анатомії і фізіології людини передбачає запам'ятовування значної кількості спеціальних термінів, що мають іншомовне походження, конкретних кількісних характеристик будови тіла людини та фізіологічних процесів.

Складність оволодіння знаннями з анатомії і фізіології людини полягає у тому, що лише невеликий відсоток необхідної інформації запам'ятовується за допомогою логічних зв'язків. Більша ж її частина не піддається логічному поєднанню. Саме для запам'ятовування такої інформації в навчальному процесі доцільно застосовувати методи мнемоніки [1].

При вивченні вибіркової дисципліни «Фізіологія серцево-судинної системи» студентами було запропоновано розглянути вірші як спосіб запам'ятовування великих обсягів інформації різного типу. Вірші поліпшують засвоєння нової інформації шляхом свідомого утворення асоціативних зв'язків за допомогою формування смислових фраз з використанням різних спеціальних термінів та їх римування.